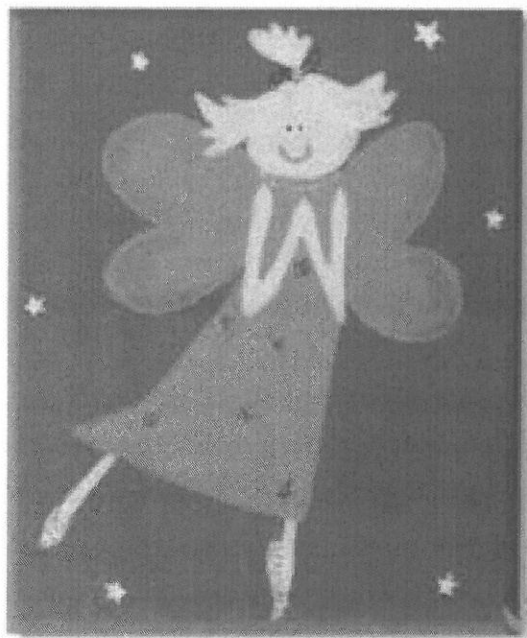

A Mátraszelei Gárdonyi Géza Óvodájának

Pedagógiai programja

Tartalom

1. Bevezetés	3
2. Törvényi szabályozás	3
3. Helyzetelemzés.....	5
4. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	5
5. Az óvodai nevelésünk célja.....	7
6. Óvodakép	9
7. Gyermekkép.....	10
8. Az óvodai nevelés feladatai.....	11
8. 1. 1. Egészséges életmód alakítása.....	11
8. 1. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés	12
8. 1. 3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	13
8. 1. 4. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	14
8. 2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	16
8. 2. 1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	16
8. 2. 1. 1. Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	16
8. 2. 1. 2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek	17
8. 2. 1. 3. Tehetséges gyermekek nevelése.....	17
8. 2. 2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.....	19
8. 2. 2. 1. Szervezési feladatok.....	20
8. 2. 2. 2. Nevelőtestület együttműködése.....	20
8. 2. 2. 3. Pedagógiai munka kiemelt területei.....	20
8. 2. 2. 4. Gyermekvédelemmel kapcsolatos munka.....	22
8. 2. 2. 5. Együttműködés.....	22
8. 2. 2. 6. Óvoda- iskola átmenet.....	22
8. 2. 2. 7. Szülőkkel való együttműködés.....	23
8. 2. 2. 8. Intézményi önértékelés eredményessége.....	24
8. 3. Egyéb feladatok.....	24
8. 3. 1. Logopédiai ellátás.....	24
9. Az óvodai élet megszervezése.....	25
10. Az óvodai élet tevékenységei	29
10. 1. A játék.....	30
10. 2. Verselés, mesélés.....	31
10. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	32
10. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	33
10. 5. Mozgás.....	34
10. 6. A külső világ tevékeny megismerése.....	35
10. 7. Munka jellegű tevékenységek.....	37
10. 8. A tevékenységekben való megvalósulás.....	38
11. A nevelés tervezése	39
12. A gyermekek fejlődésének nyomon követése	36
13. A fejlődés várható jellemzőit óvodáskor végére	37
14. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei	39
15. Az óvoda kapcsolatai	39
16. Az óvoda dokumentumai	43
17. A pedagógiai program karbantartása, és a vezetők közötti munkamegosztás	44
18. Legitimációs záradék.....	45

1. Bevezetés

Mátraszele Község Önkormányzat Képviselő-testülete hatáskörében eljárva Mátraszele Község Polgármestere a 10/2021.(II.24.) számú határozatával a Vizslási Kerekerdő Óvodafenntartó Társulásból 2021. augusztus 31. napjával kivált. A 8/2021.(VII.19.) számú határozatával 2021. szeptember 1. napjával önálló intézményt hozott létre Mátraszelei Gárdonyi Géza Óvoda és Mini Bölcsőde elnevezéssel.

A Gárdonyi Géza Óvoda a 2021-2022-es tanévtől kezdve önálló intézményként működik tovább. ezért a korábbi nevelési program felülvizsgálata és átdolgozása szükségessé vált. óvoda a Gárdonyi Géza óvodája 2021-2022 nevelési évtől kezdve a nevelés tervezését projekt módszerrel kívánja megvalósítani.

1. 1. Az intézmény székhelye:

Mátraszelei Gárdonyi Géza Óvoda és Mini Bölcsőde

3142 Mátraszele Szabadság út 67.

A Mátraszelei Gárdonyi Géza Óvoda és Mini Bölcsőde irányítója vezetői beosztású óvodavezető. Feladata a mindenkor Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei tartalmazzák.

2. Törvényi szabályozás

Az óvoda működésének kereteit, tartalmát az alábbi törvények, rendeletek, önkormányzati és helyi szabályozások határozzák meg:

- 2011. évi CXC törvény a köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (módosítása)
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Nógrád megye közoktatási feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve
- a település önkormányzati fejlesztési terve

Jelen pedagógiai program értelmében továbbra is biztosítani kívánjuk az intézmény pedagógiai szabadságát, a helyi sajátosságok érvényesülését, a szűkebb társadalmi, helyi igények tükröződését és kielégítésükre való törekvést.

Az óvoda feladata az óvodás korú gyermekek nevelése 3 éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb nyolc éves korig. (A jogszabályban meghatározott esetekben 2,5 éves kortól is fogadunk gyermekeket)

2. 1. Személyi hatálya kiterjed:

Az önkormányzat által fenntartott óvoda, az óvodával jogviszonyban álló minden gyermekre, pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkire, valamint a szülőkre, valamint azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.

2. 2. Területi hatálya kiterjed:

Az óvoda területére

Az óvoda által szervezett - a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó óvodán kívüli programokra

2. 3. Időbeli hatálya: lásd. Legitimáció c. fejezet

Pedagógiai programunk az önkormányzat által fenntartott óvoda számára készült.

E program a tartalmi szabályozás szempontjából főleg általános elveket, irányokat tartalmaz. A helyi, települési sajátosságokat, egyedi jellemzőket az óvoda helyi szakmai dokumentumai tartalmazzák: éves munkaterv, tevékenységtervek, fejlesztési tervek, nyomon követés dokumentumai. Egyetlen dokumentum sem lehet azonban ellentétes jelen pedagógiai program tartalmával.

3. Helyzetelemzés

A település Nógrád megye keleti részén található, gyönyörű természeti környezetben, a Mátra - hegység észak-nyugati lábánál.

A falu jellemzője, hogy változó mértékben ugyan, de emelkedik hátrányos és veszélyeztetett helyzetű családok száma a településeken, amely jelenség nevelő munkánk szempontjából szintén fontos tényező. Ám mégis a legnehezebb helyzetben a munkanélküli családok vannak, akiknek az egyetlen jövedelemforrást a segélyek jelentik, jobb esetben alkalmi munkához tudnak jutni.

A lakosság összetételét tekintve a településre jellemző még a roma lakosság számának kis mértékű emelkedése. A pedagógiai programunk e tényezők figyelembe vételével többletfeladatként tartalmazza a kisebbségi feladatokat is, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelését.

A falu infrastruktúrája szépen fejlődik, komfortosodik, a természeti környezet adta lehetőségeket az idegenforgalom élénkítésére fordítják a település vezetése. A falu fokozatosan fejlődik, vonzza a fiatal családok betelepülését, ezzel fellendítve az óvoda lélekszámának emelését.

4. Óvodai nevelésünk alapelvei

Az óvodáinkban folyó nevelő-személyiségfejlesztő munkánk alapelveit a magyarországi kisgyermeknevelés gyakorlatára, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire építve, a gyermekeket megillető jogok biztosítása érdekében a közoktatási törvény, az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint a Lépésről- lépésre óvodai nevelési program figyelembevételével az alábbiakban határozzuk meg:

- az óvodás gyermek fejlődő személyiség, **így különleges védelem illeti meg**
- óvodáinkban a gyermekeket tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi
- a gyermekeket egyedi, fejlődő személyiségnek tekintjük, akiknek alakuló személyiségét genetikai adottságaik, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és a tervezett környezeti hatások **együttesen** határozzák meg, éppen ezért testi-lelki **szükségeik életkoronként és egyénenként** is változóak lehetnek
- az óvodai nevelés időtartama alatt gondoskodunk a testi, szociális, anyanyelvi és értelmi **képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról**, amelyek **sajátos nevelési igény** esetén részlegesen vagy akár teljes körűen is módosulhatnak

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása helyes minta és szabály közvetítéssel (a javítgatás elkerülésével)- az óvoda nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére figyelmet fordítunk. Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelés egészét, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.
- a gyermek **nevelése** elsősorban **a család joga és kötelessége**, melyhez az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepeként **az óvodai nevelés funkcióinak** teljesítése, az **egyenrangú nevelőtársi viszony**, gazdag **együttműködési formák** felkutatása és megvalósítása társul. E szerephez nélkülözhetetlen valamennyi óvodai dolgozó kölcsönös tiszteletadáson, bizalmon és segítségnyújtáson alapuló **attitűdje**.
- az óvoda **nevelő** intézmény, amely a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatására törekszik **fejlesztő hatásokban** gazdag nevelési **alaphelyzetek megteremtésével**, amely alaphelyzetek az adott intézményre jellemző **tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek** összefüggő rendszerében és által léteznek.
- ezeket a fejlesztő hatásokat a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányítjuk, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy **minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben**.
- A **közös élményekre épülő közös tevékenységek** hangsúlyos elemei a nevelőmunkánknak, melyeknek centrumában az **együttműködési és érintkezési képességek** alakítása áll.
- A tágabb- és szűkebb környezet közvetlen, **tapasztalati úton történő megismerésével** lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne, hogy az óvodáskorú gyerekek **környezettudatos viselkedési szokásai** megszilárduljanak. Ebben a folyamatban a gyereket körülvevő felnőttek, a szülő, a pedagógus, a dajka példája elengedhetetlen.
- **a játékot** a tevékenységek sorában elsődleges, kiemelt, semmi mással nem helyettesíthető **alaptevékenységnek** tekintjük, amely az óvodás gyermek **elemi pszichikus szükséglete**, éppen ezért biztosítjuk, hogy **naponta, visszatérő módon**, lehetőleg **zavartalanul** kielégíthesse azt.

- Az óvodai nevelésünkben a **sajátos nevelési igényű** gyermekek esetében is az **általános nevelési célkitűzéseink** megvalósítására törekszünk, melyek megvalósíthatósága érdekében szem előtt tartjuk, hogy a napirend során a gyermek mindig csak **annyi segítséget kapjon**, amennyi a további **önálló** cselekvéséhez szükséges, s **elvárásaink igazodjanak** a gyermekek fejlődésének üteméhez
- nevelési gyakorlatunk során biztosítjuk óvodáinkban az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek saját kultúrájukhoz, hagyományaikhoz kapcsolódó szokások megőrzését, ápolását
- óvodai nevelésünkben tilos a gyermekek mindennemű közvetlen vagy közvetett megkülönböztetése (kizárás, korlátozás, jogellenes elkülönítés, kedvezés, akadályozás, zaklatás)

5. Az óvodai nevelésünk célja

5.1. Általános célok

Az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütemek figyelembevételével, a gyermekek aktív közreműködésével, tevékenységek által, kiemelt hangsúlyt fektetve a szociális képességek alakítására.

5.2. Speciális célok

Óvodai nevelésünk célrendszerének sajátos elemeit meghatározzák a település sajátos jellemzői, a szűkebb környezet elvárásai. Így speciális célként fogalmazódnak meg a következők:

- valamennyi, beszédhibával küzdő kisgyermek részesüljön logopédiai ellátásban, legalább 5 éves kortól
- Alkalmassá tenni az óvodát arra, hogy a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállításának, újak kialakításának szakmai, módszertani és eszközrendszerét kialakítsuk és működtessük.
- A beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek egyénre szabott, differenciált fejlesztésével a kommunikációs, anyanyelvi, és szociális képességek hangsúlyos fejlesztése, motivációs bázisuk alakítása.

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására való törekvés az óvoda pedagógiai és módszertani eszközeivel, a szociális helyzetükből adódó hátrányaik csökkentése.
- Célunk továbbá, hogy csökkenjen a HHH gyermekek óvodai hiányzásának mértéke, és lehetőleg valamennyi 3 éves HHH gyermek felvételt nyerjen tagóvodáinkba.

A Lépésről lépésre Óvodai Program sajátos tevékenységközpont-rendszerével és a gyermeki szabadság biztosításával támogatjuk a szocializáció szempontjából fontos szokásokat, magatartásmódokat.

- a kompromisszumok, egyetértések és az önérvényesítés stratégiáinak megtanulását,
- a kapcsolatkeresést, a kommunikálás és a társalgás technikáinak elsajátítását,
- a társas konfliktusokban kevés felnőtt segítségével a megoldások keresését,
- az önszabályozás, az önkontroll alakulását,
- közös tevékenységekben az igényeknek, elképzeléseknek megfelelő szervezési teendők felvállalását,
- a gyermekek játék szükségletének kielégítését, az önkifejezés és az együttműködés kiteljesedését.

Az értelmi fejlődésben a gyermekek eltérő tapasztalataira, egyéni és közös élményeire, érdeklődésére és kíváncsiságára építünk. Fontosnak tartjuk a cselekvés, tevékenység – a beszéd – és a gondolkodás egységének biztosítását:

- az utánzásra épülő tanulással együtt a felfedezéseket, próbálkozásokat az élethelyzetekben, tevékenységekben történő felismeréseket, a pszichikus funkciók intenzív fejlődését,
- a hagyományok ápolását,
- a természet, az élőlények szeretetét és védelmét,
- az írott nyelv és a jelzések iránti érdeklődést.

A céljaink megvalósítása érdekében tervezett feladatokat a mindenkori éves munkatervünkben rögzítjük és ütemezzük.

6. Óvodakép

Környezetünk igényeihez és lehetőségeihez igazodva a gyermekek differenciált személyiségfejlesztését a családi nevelés kiegészítéseként vállaljuk fel. Céljaink megvalósítása érdekében olyan óvodákat szeretnénk működtetni:

- ahol derűs, meghitt, barátságos légkört teremtenek a gyermekek, pedagógusok, szülők számára
- ahol a tiszta, rendezett, esztétikus környezet hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez
- ahol a gyermekeket körülvevő felnőttek magatartásában kifejezésre jut az elfogadás, a tisztelet, a megerősítés, a támogató attitűd, a bizalom a gyermekek fejlődésében
- ahol minden dolgozó tisztában van a gyermekek testi-lelki szükségleteivel, és ahol a pedagógiai klíma megengedi, tolerálja, és differenciáltan segíti a szükségletek életkori és egyéni eltéréseit
- ahol a gyermeki tevékenységek árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára önmaga megismerését, önértékelése pozitív alakulását, önmaga kiteljesedését esélyt teremtve ezzel képességei felfedeztetésére
- ahol az óvoda dolgozói nyitottak a családok, a fenntartó, a szakmai és civil szervezetek irányába
  - ahol a sokszínű családi hátterek ismeretében – elfogadva a családi nevelés prioritását – folyamatosan keresi és alkalmazza az együttműködés stratégiáját a gyermekek fejlődése érdekében.

7. Gyermekkép

Óvodai nevelésünkben érvényesül az a pedagógiai szemlélet, amely kimondja, hogy a gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Éppen ezért nevelő-személyiségfejlesztő munkánk eredményeképpen olyan gyermekeket szeretnénk az óvodai élet végére nevelni, akik:

- jókedvűek, optimisták
- tudnak örülni önmaguk és társaik sikerének
- igényükké vált az együttműködés a játékban és más egyéb tevékenységekben
- tudnak kompromisszumot kötni, de meg tudják őrizni egyéniségüket is
- képesek egyszerűbb szervezési feladatok megoldására
- keresik a kapcsolatot társaikkal, a felnőttekkel

- szívesen kommunikálnak
- képesek konfliktusaik megoldására
- elfogadják, és tiszteletben tartják a másságot, a különbözőséget
- érzékenyek mások problémáik iránt
- a hagyományok, szokások tisztelete természetes számukra
- ismeretek befogadására képesek, nyitottak, érdeklődők
- környezetüket óvják, védik
- önmagával és környezetével kapcsolatos elemi higiéniai szokásokkal rendelkezik
- elemi erkölcsi ítélőképessége kialakult a helyes és helytelen viselkedésről, tevékenységről

8. Az óvodai nevelés feladatai

8.1. Alapfeladatok

Óvodai nevelésünk alapfeladatait az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján, az óvoda köznevelési intézménybeli funkciójának érvényesítése érdekében a következőkben határoztuk meg:

8. 1. 1. Egészséges életmód alakítása

Óvodánkban az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőséggel bír. Az óvodákban folyó, egészséges életmód kialakítását, majd gyakorlását célzó szokás és szabályrendszerek az egészséges életvitel belső igénnyé válását célozzák meg óvodás gyermekek körében. Óvodába lépéskor a gyermekek családi háttérüknél fogva, eltérő gondozási szokásokkal érkeznek. Alaposan tájékozódunk egészségügyi állapotukról, szokásrendjükről. Az anamnézis elkészítése során megismerjük a család egészségügyi szokásait, az érkező gyermek egészségügyi állapotát. Ezek ismerete alapvető feltétele a további egyénre szabott tervezésnek. A gyermekek gondozásában megértő, meghitt viszony kialakítására törekszünk.

Feladatunk:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás kialakulásának, fejlődésének elősegítése
- a gyermekek testi képességei fejlődésének elősegítése
- a gyermekek egészségének védelme

- a gyermekek természetes beszédkedvének fenntartása, beszélgetésre alkalmas, kiegyensúlyozott légkör biztosítása, ahol a gyermekek bátran megnyilvánulnak, beszélnek élményeikről, gondolataikról
- a gyermekek kérdéseinek meghallgatása, válaszadás a kérdéseikre
- a kommunikáció különböző formáinak (verbális, nonverbális) és az óvodák helyben kialakított szokás és szabályrendszerének megfelelő kommunikáció alakítása
- a sokféle tevékenység biztosította keretek között a **gyermekek szociális** tanulásának elősegítése, élethelyzetekben használható kommunikációs formák megtapasztalása, alkalmazása
- óvodáskor végére törekszünk arra, hogy a gyermekek képessé váljanak másokat is meghallgatni
- szókincsük folyamatos bővítése igényes irodalmi anyagok felhasználásával, nyelvi játékok segítségével és természetes élethelyzetekben
- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése
- értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

8. 1. 4. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A köznevelési intézményekben folyó gyermekvédelmi feladatokat a társult óvodák közös Szervezeti és működési szabályzatában határoztuk meg. Tágabban értelmezett gyermekvédelmi feladataink (melynek pedagógiai megközelítése értelmében az óvoda óvó-védő funkcióját is ideértjük) közül az óvó-védő intézkedések a tagóvodák Házi rendjében kerültek megfogalmazásra. Nevelési programunk tehát a gyermekvédelem pedagógiai feladatait tartalmazza.

Gyermekvédelmi munkánk célja a családok és a gyermekek eltérő szükségleteire tekintettel, a gyermekvédelmi törvény alkalmazásával a **veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet**

felismerése, kezelése, lehetőség szerinti csökkentése, esetleg megszüntetése. Célunk továbbá, hogy a **korai prevenció** megvalósításával, az óvodai nevelés alapfeladatain keresztül, a családokkal együttműködve a lehető leghatékonyabb feltételeket biztosítsuk valamennyi, de különösen a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek személyiségfejlődése, képességeik, tehetségük kiteljesedése számára.

Célunk, hogy elősegítsük a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassuk a gyermekek, környezethez történő alkalmazkodását, megelőzzük a környezetből érkező ártalmas hatásokat szemben, így csökkentve a káros következményeket. Kiemelt figyelmet fordítunk az esetlegesen megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzésére. Abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek. Szükség esetén óvodapszichológus segítséget szükséges igénybe venni.

Feladatunk:

- valamennyi, 3. életévét betöltött gyermek (különös tekintettel a veszélyeztetett és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre) felkutatása, rendszeres óvodába járásuk elérése. Ennek érdekében szoros kapcsolatot tartunk a védőnővel, gyermekorvossal.
- folyamatos figyelemmel kísérés és a szükséges intézkedések megtétele annak érdekében, hogy minden 5. évét betöltött gyermek **rendszeresen** járjon óvodába
- a szülők tájékoztatása az anyagi és egyéb segítő szolgáltatásokról
- az óvoda **jelző szerepének** érvényesítése, amennyiben a gyermek érdekében intézkedést tart szükségesnek
- a nevelő hatások összehangolása a családokkal
- a gyermekek különböző területen mutatkozó képesség és szokásbeli lemaradásainak feltérképezése, fejlesztése, erősségeikre építve
- a gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmének biztosítása (titoktartási kötelezettség, illetve a Ktv. 2. sz. melléklet előírásai betartása)
- derűs, szeretetteljes légkör biztosítása a csoportokban, ahol a gyermekek érzelmi biztonságban érezhetik magukat
- a gyermekek családi hátterének, személyisége, szükségleteinek pontos ismerete
- személyre szabott, egyéni bánásmód érvényesítése a gyermekek szükségletei alapján
- a családlátogatások, személyes megbeszélések gyakoriságának szükség szerinti növelése

- intervenciós gyakorlat biztosítása a családok és az óvodapedagógusok között. Ennek elengedhetetlen feltétele a családok ismerete.

Gyermekvédelmi feladataink tervezése, megvalósítása, dokumentálása tehát igen sokrétű. A feladatok körét az adott településen élő családok körülményei bővíthetik, szűkíthetik, ám egyetlen esetben sem csorbulhat a gyermeki jogok érvényesítése, amelyet mindkét tagóvodánkban szem előtt tartunk.

A gyermekvédelmi feladatok adott nevelési évre vonatkozó tervezését az adott nevelési év **Munkaterve mellékleteként** készítjük el. A gyermekvédelmi feladatok megosztását a vezetők és az óvodapedagógusok között a munkaköri leírások tartalmazzák.

8. 2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

8. 2. 1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

8. 2. 1. 1. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését az óvodai csoportokban, a többi gyermekkel együtt nevelve valósítjuk meg.

Az óvodai nevelés elsődleges célja az SNI kisgyermekek esetében társas kapcsolatainak, önállósága fejlesztésének elősegítése – szem előtt tartva természetesen óvodai nevelésünk alapvető célkitűzéseit. Mivel a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása elengedhetetlen feltétel a mindennapok során, ezért különösen fontos a gyógypedagógussal, terapeutával való intenzív kapcsolat.

Feladatunk :

- az SNI kisgyermeket nevelő pedagógus magas szintű pedagógiai és pszichológiai képességekkel kell, hogy rendelkezzen, melyek közül elengedhetetlenül fontos az elfogadás, a tolerancia, empátia, hitelesség, az individuális módszerek, technikák ismerete. E pedagógiai és pszichológiai képességeket a szervezett képzések, és folyamatos önképzés segítségével igyekszünk fejleszteni önmagunkban.
- minden esetben kérjük a pedagógiai, orvosi diagnózis értelmezésében a logopédus, gyógypedagógus segítségét
- nevelési módszereinket lehetőség szerint az adott sajátos igényhez igazítjuk

- szoros együttműködést alakítunk ki a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet folytató gyógypedagógussal, amely együttműködés tartalma különösen: a diagnózis értelmezése, a gyermekek fejlesztésében alkalmazott sikeres eljárások figyelemmel kísérése, a gyermek fejlődésének nyomon követése, javaslatok kérése az alkalmazható módszerekhez, módszer kombinációkhoz, egy-egy nevelési helyzet megoldásához alternatív javaslatokat kérünk, tájékoztatjuk öt óvodai tapasztalatainkról, elért eredményeinkről.
- szoros kapcsolatot tartunk az SNI kisgyermekek szüleivel, ismereteink, tapasztalataink átadásával, egymás kölcsönös támogatásával
- lehetőségeink figyelembevételével bővítjük óvodáink eszközellátottságát a szükséges speciális segédeszközökkel, felszereléssel
- tovább bővítjük kapcsolatainkat a szakmai és szakszolgálati intézményekkel

8. 2. 1. 2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

A Nevelési Tanácsadó, valamint a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által kiszűrt gyermekek **óvodapedagógusi kompetenciába** tartozó megsegítése, fejlődésük elősegítése az adott csoportban dolgozó óvodapedagógus feladata. E feladat nem terjed ki a rehabilitációs, rehabilitációs gyógypedagógiai fejlesztésre, amelynek ellátása szintén speciális szakértelmet igényel.

A szakszolgálat által javasolt tevékenységek, képességek fejlesztése érdekében az érintett gyermekek esetében az óvodapedagógusok **egyéni fejlesztési terveket** dolgoznak ki és valósítanak meg. A megsegítés formája lehet egyéni vagy mikrocsoportos, a fejlesztendő területtől, illetve a probléma jellegétől függően.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek (életkörülményeikből adódóan) tapasztalataink szerint nagyrészt egyéni fejlesztést igényelnek a fentieknek megfelelően, de nem feltétlenül szükséges a nevelési tanácsadó vizsgálata.

8. 2. 1. 3. Tehetséges gyermekek nevelése

Feladatunk:

- A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása.

A sokféle vizuális technikát, tevékenységi területet megismerve, későbbi érdeklődési irányait tudja alakítani. Vegyük körül őket minél több lehetőséggel, amelyekből tanulhatnak.

- A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.
Problémák adódhatnak a pszichomotoros képességek, érzelmi-szociális érettség (egyenlőtlen fejlődés) esetleg motivációs területen is. Mindenképpen olyan hiányosságokat kell a „gyenge” oldalon értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik, vagy éppenséggel megakadályozzák.
- Minden terület fejlesztése.
A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett, az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását.
- Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.
A gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Egy-egy kiemelkedő gyermek integrálásában segíthet néhány más, intellektuális téren nem olyan kiváló társa. Ezek a gyerekek általában jó szociális érzékkel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték.
- A pihenés és a relaxációs lehetőség biztosítása.
Pihenni is meg kell tanulni a gyermeknek. Csak az tud igazán felfrissülni, aki szabad idejében el tudja engedni magát.

8. 2. 2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Óvodáinkban jelen vannak halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek. Így esetünkben a nevelőtestület alapvető feladatai közé tartozik, hogy feltérképezzék és konkrét tevékenységekkel, szolgáltatásokkal csökkentsék azokat a tényezőket, amelyeket az óvodáinkba járó gyermekek családjai nem, vagy korlátozott mértékben tudnak biztosítani gyermekeik számára. E feladat megvalósításában csak a környezetünkben élő szociális, egészségügyi és szolgáltató rendszerekkel való szoros együttműködés vezethet eredményre.

Feladatunk:

- Szervezési feladatok
- Nevelőtestület együttműködése
- Pedagógiai munka kiemelt területei

- Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel
- Óvoda-iskola átmenet támogatása
- Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
- Intézményi önértékelés, eredményesség

8. 2. 2. 1. Szervezési feladatok:

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek **óvodai beíratásának támogatása** (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása érdekében a programért felelős személyt minden tanév elején kijelöljük. Ez leggyakrabban az óvodavezető, akik egyben ellátják a gyermekvédelmi feladatokat is.

Feladata: a 3 éves korú HHH gyermekek felkutatása a településen a védőnővel történő adategyeztetést követően. A kapott adatok alapján megszervezi, hogy a gyermekek 3. életének betöltése időszakában az adott óvodapedagógus személyesen felkeresse az érintett családokat és tájékoztatással, személyes ráhatással igyekezzon elérni, hogy a szülők beírassák gyermeküket az óvodákba.

Az **integrációt elősegítő csoportalakítás** érdekében olyan csoportalakítási elvet valósítunk meg, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását az óvodán belül. Mivel osztatlan csoportokkal dolgozunk tagóvodáinkban, így ennek az ellátása nem jelent problémát.

Az **igazolatlan hiányzások minimalizálása** érdekében igyekszünk elérni, hogy a szülők örömmel és rendszeresen hozzák gyermekeiket az óvodába. Az óvodáztatási támogatásról az óvodák szülői értekezletein hangsúlyosan és nyomatékosan szólunk, és igyekszünk minden ezzel kapcsolatos szülői felvetésre reagálni.

A **szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás** kialakítása érdekében minden tanév elején felmérjük a szülők igényeit a nyitvatartást illetően. A felmérés történhet szóban (kikérdezéssel), vagy írásban. A felmerült igényeket a fenntartónkkal egyeztetjük, és alakítjuk ki a tagóvodák nyitvatartási rendjét.

8. 2. 2. 2. Nevelőtestület működése: rendszeresen értékeljük a csoportokban folyó munkát, a felmerülő problémákat óvodai szinten is egyeztetjük és konszenzussal hozunk döntéseket a beavatkozási pontokról, alkalmazandó módszerekről.. A megbeszélésekről emlékeztetőt vezetünk.

8. 2. 2. 3. Pedagógiai munka kiemelt területei

A HH és HHH gyerekek családi körülményeiről, óvodáskor előtti életének eseményeiről, az óvodába lépéskor **komplex állapotfelmérést, részletes anamnézis** készítünk.

Tapasztalataink szerint a HHH gyermekek között igen jelentős azoknak a gyermekeknek a száma, aki nyelvi nehézséggel, kommunikációs problémával, vagy egyszerűen beszédértési hiányossággal küzdenek. Éppen ezért valamennyi nevelésben pedagógiai munkánk alapvető feladata a **kommunikációs nevelés**, szókincs, nyelvi kifejező-készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése. Folyamatosan gyűjtjük, és közkinccsé tesszük a különböző nyelvi játékokat, drámajátékokat, mozgásos játékokat, hogy a gyermekek motiváltságát fenntartva, az életkoruknak legmegfelelőbb tevékenységen, a játékon keresztül segítsük esetleges lemaradásuk pótlását..

Az érzelmi nevelés, szocializáció, az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés érdekében alapelv tagóvodáinkban, hogy valamennyi óvodába érkező kisgyermeket az érkezését megelőzően saját otthonában meglátogassunk, apró ajándékkal meglepjük, lehetőséget adunk, hogy óvodai jelét maga választhassa meg. Óvodába lépése előtt lehetővé tesszük, sőt erősítjük, hogy szüleivel együtt több alkalommal is meglátogathassák az óvodáinkat, betekinthesse az óvodai életbe, önkéntesen részt vehessenek a felkínált tevékenységekben. Szociális kapcsolataik alakításában figyelmet szentelünk a szülői kéréseknek (Pl. testvérek, barátok, ismerősök egy csoportba kerülhetnek., vagy éppen a kérésnek megfelelően ne kerüljenek egy csoportba) Az óvodai szokások kialakítása során körültekintően ügyelünk az etnikai kisebbség hagyományaira is. Elvünk a fokozatosság és a tapintat.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészségtudat kialakítása, helyes táplálkozási szokások kialakítása érdekében a gyermekek igényeinek megfelelően az étkezésekre bizonyos időkeretet hagyunk, lehetővé téve, hogy a gyermekek éhségérzetét személyre szabottan tudjuk kielégíteni. Az új ízekkel való ismerkedést tapintatosan kezeljük, nem erőltetjük a gyermekeket. Mindennapi tevékenységeink között hangsúlyosan szerepeltetjük az egészséges életmód óvodai eszközeit: rendszeres levegőzés, elegendő mozgáster, megfelelő mozgásfejlesztő eszközök, zöldség és gyümölcsnapok beiktatása, stb.

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése érdekében személyes példaadással nyújtunk mintát a gyermekeknek a másság elfogadására, kezelésére. Nevelési elveink éppen ezeknek a helyzeteknek a megfelelő kezelését alapozzák meg.

Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazásával, a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó tanulási és játékhelyzetek támogatásával, a differenciálással, mozgás, zene felhasználásával törekszünk arra, hogy a gyermekek észrevétlenül sajátítsák el az alapvető együttműködési szokásokat, szabályokat.

8. 2. 2. 4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

A gyermekek **egészségügyi szűrővizsgálatait** a helyi védőnői és háziorvosi szolgálat munkatársaival végezzük, a velük egyeztetett időpontban, az éves munkatervünkben jelölt időpontokban. Szükség esetén rendkívüli vizsgálatot kérünk, ha a helyzet indokolja (fertőzésgyanú, elősködők észlelése, stb.), és szintén szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia –vizsgálatot kezdeményezünk.

A **gyermekorvost, védőnőt** tanácsadás céljából évente legalább egy alkalommal közös programra hívjuk a szülőkkel, szükség esetén ez gyakoribb is lehet.

A **szociális ellátórendszerrel** való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzügyi hozzájárulások fedezetének hiányában)

8. 2. 2. 5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

- **Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat** (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)
- **Védőnői szolgálat** (a gyermekek óvodai beiratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás)
- **Szakmai és szakszolgáltatók** (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása)

8. 2. 2. 6. Óvoda-iskola átmenet támogatása

Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munkánk alapját a gyermekek képességeinek nagyon pontos ismerete képezi. Fontos feladatunk tekintjük a gyermekek teljes személyisége fejlesztésén belül a **tanulási képességek megalapozását, a tanulási és egyéb részképesség**

zavarok mielőbbi kiszűrését, kialakulásának megelőzését. Óvodai személyiségnaplónk tartalmazza a gyermekek fejlődésnek nyomon követésére szolgáló területeket, melyek között a tanulási képességek is szerepelnek.

Településeinken a szülők jórészt a helyi általános iskolába íratják be a gyermekeket, de szükség esetén tanácsainkkal segítjük, ha választásra kényszerülnek (PL. SNI-s kisgyermek).

Az érintett iskolákkal **közös óvoda - iskola átmenetet segítő programot dolgozunk** ki minden tanévben. Ennek egyik eleme, hogy az óvodáinkban 4 éves kortól alkalmazott **DIFER mérés** eredményeit a tanítókkal együtt közösen elemezzük és szülői hozzájárulással a „Fejlődésmutató füzetet” átadjuk a tanítónak, amennyiben kéri azt. Az óvoda-iskola közös programjait éves munkatervünkben rögzítjük. (hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok)

A gyerekek fejlődését **utánkövetjük** iskolalátogatással, tapasztalatcserével.

8. 2. 2. 7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

Nevelőmunkánk nem hozhat megbízható eredményt, ha szülőkkel nem megfelelő a kapcsolatunk, ezért minden egyes szülővel törekszünk a **személyes kapcsolat kialakításra**, bizalmuk megnyerésére, és javaslataink megfigyelésére. Ennek egyik kiindulópontja a gyermekek **egyéni szabott befogadásának biztosítása**: mindkét tagóvodánkban biztosítjuk, hogy az új gyermekek érzelmi kötődésüknek megfelelően tudjanak leválni édesanyjukról.

A **gyermekek egyéni szabott beszoktatásának biztosítása** érdekében a beszoktatási-befogadási **időszakot rugalmasan** kezeljük, azaz csak javaslat szintjén, a szülővel egyeztetve növeljük fokozatosan a gyermekek óvodában eltöltött idejét, valamint a szülő nélkül idő hosszát. Lehetőséget adunk a szülőknek arra, hogy a szülő bármikor megkereshessen napközben bennünket, ha negatív, bizalmatlan gondolatai támadnának az óvodáról.

A **szülőket rendszeresen (naponta, és/vagy szükség szerint)** tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseit kérésükre megbeszéljük, a **gyermekek alkotásait rendszeresen megmutatjuk**, biztosítjuk, hogy a **szülők részt vehessenek az óvoda mindennapi életében**, a foglalkozásokon is, valamint egy-egy mesterség, vagy speciális tudás, képesség birtokában (Pl. zenész-szülő, mesemondó nagymama, kosárfonó szülő, stb.) színesíthessék óvodáink életét.

Egyéni beszélgetésekkel, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélésével, a család szokásainak, értékrendjének megismerésével, megértésével, a család erőforrásainak feltárásával törekszünk a közös együttműködésre.

A szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, pl. farsang, karácsony, anyák napja, kisebbségi ünnepek, helyi ünnepek (pl.: falunap) jó alkalmat teremtenek arra, hogy a szülők láthassák gyermekeik közösségben elfoglalt helyét.

8. 2. 2. 8. Intézményi önértékelés, eredményesség

Legfontosabb eredményességi indikátoraink:

- a 3 éves HHH gyermekek beóvodázási aránya
- a gyermekek hiányzásai csökkenésének mértéke
- DIFER mérésnél az alapkészségek fejlődésének mértéke
- iskolakezdés megfelelő időben, e területen nyilvántartjuk:
- 6 évesen iskolába kerülő gyermekek száma
- 7 évesen iskolába kerülő gyermekek száma
- 7 éves kora után óvodában maradó gyermekek száma (szeptember és december között töltik be a 7. életévüket.
- normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás mértéke
- iskolaérettség elérése (a tanköteles korú és az óvodába menő gyermekek aránya

8. 3. Egyéb feladatok

8. 3. 1. Logopédiai ellátás biztosítása

Az óvodában rendelkezünk saját logopédussal a kistérségi szakszolgálat keretén belül.

A logopédus heti egy alkalommal látogatja az óvodát.

9. Az óvodai élet megszervezése

9. 1. Személyi feltételek

Az intézmény óvodájában az 1 gyermekcsoportban dolgozók személyi állománya a következőképpen alakul:

Intézménynév	Óvodapedagógus	Dajka	Egyéb munkakör
Mátraszele Gárdonyi Géza Óvoda	2	1	-

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt biztosítjuk, hogy óvodapedagógus foglalkozzon a gyermekekkel. Az óvodapedagógusok váltásban dolgoznak az SZMSZ-ben meghatározott módon. Az sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése hatékony megvalósítása szükségessé teszi a humán erőforrások fejlesztésének átgondolását, megtervezését. E feladatok tervezése az összevont intézmények továbbképzési és beiskolázási tervében található.

A szakszerű, minőségi munkavégzés ellátása érdekében nélkülözhetetlen a dajkai és kisegítő állományú dolgozók változatlan számú foglalkoztatása.

9. 2. Tárgyi feltételek

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések többnyire rendelkezésünkre állnak. A feltárt hiányokat a fenntartónk ismeri, tervezi. A feladat ellátása érdekében a szponzori, szülői támogatások körét igyekszünk kihasználni, továbbá a különböző (bár egyre szűkülő) pályázati lehetőségekkel tudjuk némileg enyhíteni a hiányokat. A nagyobb felújítások, berendezési tárgyak cseréje pótlása azonban indokolja a költségvetés tervezésében az átgondolt összehangolást, súlypont szerinti sorrend felállítását.

Az eddig létrehozott értékek védelme, megőrzése, lehetséges fejlesztése, a takarékos működtetés **minden óvodai dolgozó közös feladata és felelőssége.**

9. 3. A gyermekcsoportok szervezése

Az óvodában a gyermekcsoport szervezése vegyes életkorú csoportokban valósul meg.

9. 4. Az egyes tevékenységformák szervezése

9. 4. 1. A Gárdonyi Géza óvoda a Projekt módszer sajátos tevékenységközpont rendszerével megteremti a gyermekek számára azokat a forrásokat, amelyek a játék, tanulás és munka jellegű tevékenységek alapjául szolgálnak.

Lehetőséget biztosítanak az önkifejezésre, kontaktusteremtésre, kapcsolattartásra, cselekvésre, manipulációra és a közvetlen szenzomotoros tapasztalatszerzésre. A tevékenységközpontokban

állandó lehetőséget adunk a sokszínű tevékenységekre, a gyermekeink szükségleteinek megfelelően.

Feladatunk a megfelelő hely biztosítása:

- a szabad játékhoz, a játékfajtákhoz,
- egyéb tevékenységekhez,
- a spontán, szabad mozgáshoz,
- az étkezéshez,
- a mozgásos szabályjátékhoz, énekes játékokhoz,
- az elkülönülésekhez, a személyes tárgyak tárolásához.

A gyermekek önállóságának és kreativitásának kibontakozása érdekében fontos a berendezés mobilitása, a terem igények szerinti kialakíthatósága.

A gyermekkapcsolatokban a változó szükségletek kielégítése a csoport életkori összetételétől, a gyermekek egyéni szükségleteitől, érdeklődésétől, fejlettségétől, az aktuális élményektől, a lányok és fiúk arányától függ.

A csoportszoba berendezésének és felszerelésének alakítása az évszak, az időjárás, a témaprojektek figyelembevételével történik.

A tevékenységközpontok helye viszonylag állandó, gyermekeink a játék folyamán átrendezik a tereket, mely alól kivételt képez az ábrázolás eszköztára és a homok-víz asztal.

A hét tevékenységközpont a következő:

1. *A családi és egyéb szituációs drámajáték* központja, valamint a gyermekek saját szükségleteire szervezett, munkajellegű tevékenységek színtere (salátakészítés)
2. *Irodalmi, ének-zenei tevékenységek* , mikrocsoportos mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésének központja
3. *Homok-víz asztali tevékenységek* , modellezések, terepasztali játékok központja
4. *Építőjátékok, barkácsolás, szerepjátékok* központja (mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésére is alkalmas)
5. *Művészeti tevékenységek* központja (ábrázoló, kézimunka, kézművesség, konstruáló tevékenységek)
6. *Manipulációs, asztali, társas, szabályjátékok* központja
7. *Természetismereti központ* az udvar, a külső környezet

A tevékenységközpontok elmélyült tevékenységekre inspiráló környezetet jelentenek. A gyermekeink szabadon rendelkeznek az eszközökkel és a nyersanyagokkal, szükségleteiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat. Sok kreativitásra serkentő anyag áll a gyermekek rendelkezésére. A gyermekek tájékozódását segítjük azokkal a kis kártyákkal, amelyek a polcokon az eszközök helyét jelzik. Ez a rendszer a szabad játék és az óvodapedagógusaink által felajánlott, választható tevékenységek színtere, a gyermekek természetes élettere.

Az életkori jellemzők ismeretében és a gyermekek egyéni sajátosságaira építve az óvodapedagógusok döntésétől függ – kivéve a szabad játékot – a felajánlott tevékenységformák megválasztása. A tevékenységek szervezeti keretei különösen:

- . kötetlen foglalkozás, kezdeményezés (egy időben egyféle tevékenység)
- . választható tevékenységek (egy időben, párhuzamosan végezhető többféle tevékenység)
- . kötött foglalkozások (különösen a testnevelés, valamint a különböző szervezett tevékenységek adott gyermekcsoport számára, pl: kirándulás)

Alapelvek a tevékenység szervezeti kereteinek megválasztásához:

- az egyes tevékenységekben való részvételhez kényszerítő eszközöket nem alkalmazunk
- a különböző szervezeti keretek között a gyermekek foglalkoztatási formái: egyéni, mikrocsoportos, makrocsoportos és az egész csoport együtt.
- a foglalkoztatási formák megválasztása az óvodapedagógus kompetenciája
- a különböző együttműködési formák megválasztását a gyermekek szocializációs szintje meghatározza

9. 4. 2. A Gárdonyi Géza óvoda a 2021-2022 nevelési évtől a Lépésről- lépésre Óvodai Program szerint tervezi a fejlesztéseket. Ez a program számukra is lehetővé teszi az ismeretanyag projektekben való feldolgozását, a sokoldalú megközelítést, a kooperatív technikák alkalmazását.

9. 5. A napirend összeállításának elvei

Az óvoda nyitva tartási ideje a szülői igények alapján szerveződik.

A gyermekek napirendjének összeállításában vezérelv a szabad játék idejének **minél hosszabb időn** keresztül, és lehetőleg **összefüggő idejű** biztosítása, valamint a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembe vétele. Ennek érdekében:

- A napirend összeállítása során ügyelünk arra, hogy óvodai életünk mindennapjaiban biztosítsuk a gazdag, **változatos tevékenységet**, az **aktív és passzív pihenés** életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő **váltakozását**
- Rugalmasság és stabilitás megteremtése, melynek értelmében a **stabil pontokat** az azonos időben megjelenő, visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések, alvás, mindennapos testnevelés, mese), a **rugalmasságot** a gyermekek érdeklődésére, tevékenységére alapozott helyzetek időtartamának kezelése, az előre be nem tervezett tevékenységek beilleszthetősége adja.
- Ügyelünk arra, hogy a legtöbb időt a **játék** kapja
- a napirend **alkalmazkodjon az évszakokhoz**, az egészséges életmódra nevelés érdekében használjuk ki a gyermekek **természetes mozgásigényét**, és a természet hatásait, ügyelve a **szabad levegőn való tartózkodás** időtartamának fontosságára
- az óvodai napirend konkrét meghatározásában ajánlatos a **stabil pontokat tervezni**, míg az **egyéb tevékenységekre nagyobb intervallumokat** tervezni
- párhuzamos tevékenységek megjelenése

A fenti ajánlások betartása közös nevelési elveink szintézisét jelentik. Az óvodák konkrét napirendjét az óvodai csoportnaplók tartalmazzák.

9. 6. A hetirend összeállításának elvei

Az óvodák heti rendjének összeállítása az adott óvodapedagógusok feladata. A hetirend szükség szerinti egyeztetése a kialakítás során a több gyermekcsoporttal foglalkozó óvodapedagógussal is szükséges.

A hetirend összeállításának elvei:

- a hét során legyen biztosítva, hogy az adott nap során egy-egy tevékenység nagyobb hangsúlyt kapjon, s e szerint történjen a célirányos képességfejlesztés
- naponta legyen lehetőségük a mesére, versre, vizuális tevékenységre, énekekre
- a heti ciklus tervezése nem kötelező jellegű, ettől eltérő időtartamra (két hét, vagy más) időtartamra is tervezhető tevékenység, a tevékenység jellege, tartalma, komplexitása függvényében, valamint a nevelési év során egy-egy témakör köré építve alkalmazzuk a projekttervezés módszerét.

- heti egy-két alkalommal kötelező testnevelés foglalkozást szervezni
- minden gyermek számára szükséges biztosítani, hogy a megkezdett tevékenységét kedvük szerint folytathassák a hét során.
- a gyermekek érdeklődésére alapozva, az általuk felvetett problémahelyzetekre, érdeklődési területekre fókuszálva alakítjuk a tevékenységtartalmakat, bevonva a tervezésbe a gyerekeket

Az óvodák heti rendjét az óvodai csoportnaplók tartalmazzák.

10. Az óvodai élet tevékenységei

Az óvodai élet tevékenységeinek tervezése, felosztása, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült. (Játék, Verselés, mesélés, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, munka jellegű tevékenységek, a tevékenységekben megvalósuló tanulás)

A Lépésről lépésre Óvodai Program speciális projektrendszerével biztosítja az integrált ismeretfeldolgozást.

Az integrált műveltségtartalom a felajánlott tevékenységekben jelenik meg. A személyiségfejlődést szolgáló projektek:

- legismertebb a témaprojekt, amely közös élményre, előkészületekre épül és egy téma köré szerveződnek a felajánlott tevékenységek,
- a gyermekeink által készített és gyűjtött eszközök indukálhatnak sokféle tevékenységet a központokban,
- az ünnepi készülődések munkajellegű tevékenységei integrálják a matematikai, környezetismereti, művészeti tevékenységeket, felajánlott helyzeteket.

Óvodapedagógusaink a felajánlott tevékenységekben a differenciálás elvét érvényesítik. A gyermekeknek további választási lehetőséget biztosítanak (eszköz, technika, feladat, együttműködő vagy önálló tevékenység). A felajánlott tevékenységben is tekintettel vannak az egyéni szükségletekre, a fejlődési ütemre és az eltérő érdeklődésre

Az egyes tevékenységeket egymást átszövő, együtt jelentkező, komplex módon megnyilvánuló összetevőknek tekintjük az óvodás gyermek tevékenységei során. Ezek egyrészt a különböző tevékenységek **kereteiként**, másrészt **tevékenységi fajtaként értelmezhetők**, amelyekbe ágyazódnak a **komplex foglalkozások** (anyanyelv, matematika, külső világ tevékeny

megismerése, művészeti tevékenységek-ezen belül a mese – vers – dramatizálás-bábozás, ének-zene és vizuális tevékenységek).

Ily módon a két óvoda tevékenységértelmezésében nincs eltérés, hiszen azonosak a nézeteink a tevékenységek tervezésében. Abból indulunk ki, hogy:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (a képességek tevékenység közben fejlődnek)
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség: meghatározott tevékenységre való alkalmasság)
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)
- a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg)

A különböző tevékenységek tervezése, az óvodapedagógusok feladatai a tevékenységek irányításában a csoportnaplókban találhatók.

10. 1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. Tapasztalataink szerint az óvodába kerülés időszakában a gyermekek igénylik a közvetlen jelenlétet, mert az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenlétének igénye azonban a játék folyamatában az életkor előrehaladtával csökken. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa a játék kiemelt jelentőségét az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben
- biztosítson a megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

- legyen követendő és követhető társ a játékban, de ne gátolja a gyermekek önkéntes tevékenységét saját elképzeléseivel
- a játékok helyszíne legyen mobil, variálható, a tér legyen átrendezhető
- teremtsen meg a több napon át, hosszan tartó játék feltételeit

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek képesek több napon keresztül együtt játszani egy azon témában.
- Kialakul a közös játék igénye, a közös alkotás, az együttes élmény, kíváncsiság, problémamegoldás sikerének élménye.
- Játékukban a szerepjáték a domináló, és kedvelik a szabályjátékokat, kialakul a szabálytudatuk.
- Képesek bonyolult építményeket létrehozni.
- Kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek finommozgása és nagymozgása összerendezett, egyensúlyérzéke fejlett.

Kialakulnak a nyugodt együtt játszáshoz szükséges viselkedési normák

10. 2. Verselés, mesélés

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az óvodapedagógus feladatai:

- lehetőleg minden nap meséljen a gyermekeknek, leginkább fejből
- ismerje a magyar népi irodalom klasszikus alkotásait, valamint a kortárs irodalom darabjait is.

- személyes kapcsolata legyen a gyermekkel, elengedett, intim hangulatot teremtsen mesélés, verselés közben
- engedjen teret, sőt ösztönözze a gyermekeket saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek várják és kérik a mesét.
- Szívesen mondogatnak mondókákat, verseket.
- Egyszerűbb meséket szívesen mesélnek, báboznak és megjelenítik dramatikus játékokkal.
- Néhány kedvelt meshőssel megtörtént eseményeket beviszik játékukba.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik, beszédkészségük, beszédkedvük erősödik.
- A mesék szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek.
- Ismerik a mesekönyvet, szívesen nézegetik, a napi élet részeként használják, forgatják.

10. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai

- igényesen válogasson az énekes népi, játékok és a kortárs művészeti alkotások közül
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
- nyújtson olyan mintát, amelynek eredménye, hogy a gyermekek számára az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik

- Közös éneklés, mondókázás, népi játék, és népi gyermektánc segítségével az együttes élmény biztosítása

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek mernek és tudnak egyedül énekelni.
- A zenehallgatásra szánt dalokat, zeneműveket érdeklődéssel hallgatják.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- A gyermekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Egyszerű, játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- Örömmel használják a zenei hangszereket

10. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítson az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket, elegendő időt
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Megfelelően kezelik az eszközöket.
- Mondanivalójukat vizuálisan ki tudják fejezni.
- Megismert technikákat önállóan tudják alkalmazni.

- Emberábrázolásban megjelennek a részformák is
- Beszélni tudnak az alkotásokról, és meghallgatják mások véleményét

10. 5. Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Keretei óvodáinkban: szervezett, irányított testmozgás, mozgásos tevékenységek, mindennapos testnevelés, spontán, szabad játékban végzett mozgások, kirándulások, túrák, mozgásos szabályjátékok, versengések.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Alkalmazza rendszeresen a mozgásos játékokat, tevékenységeket, feladatokat
- Tervező munkájában általános szempont legyen a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása,
- Erősítse, egészítse ki a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait
- Biztosítson minden nap helyet, időt a spontán játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve
- Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szeretik és igénylik a mozgást

- Mozgásuk összerendezett, megfelelő ritmusú
- Mozgásban kitartóak, növekedik teljesítőképességük
- Jól tájékozódnak térben és időben
- Tudnak ütemtartással járni, járásban ritmusváltásra képesek
- Az ügyességi és szabályjátékokat szeretik, a csapatjátékok szabályait betartják

10. 6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Az óvodapedagógus feladatai

- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek életkori sajátosságainak megfelelően megtanul tájékozódni és eligazodni a természeti és társadalmi környezetben.

- Ismerik a község szépségét, a környezetükben lévő intézményeket (pl. falumúzeum, közösségi ház, posta, orvosi rendelő, iskola, könyvtár).
- Tudnak különbséget tenni az évszakok között.
- Óvják a természetet, a növény és állatvilágot.
- Kezdi megismerni az ok-okozati összefüggéseket.
- Ismerik lakhelyüket, születésük helyét, szüleik nevét.
- Ismerik az őket körülvevő közlekedési eszközöket, megtanulják az alapvető közlekedési szabályokat.
- Ismernek néhány a néphagyományt
- Értékelik és védik az egyes környezeti elemeket, mint a víz, levegő, élővilág, talaj.
- Ismernek háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- A tárgyakat meg tudják számlálni, legalább 10-es számkörbe tudnak összehasonlítani mennyiség, forma, nagyság és szín szerint.
- Meg tudnak különböztetni a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (alatt, fölött, előtt, mellett).

10. 7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás. Fontos szem előtt tartanunk a gyermek munka jellegű tevékenységeinek jellemzőit:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tudatosan szervezze a gyermekkel való együttműködést
- Folyamatosan, konkrétan, reálisan, vagyis a gyermeknek saját magához mérten értékeljen (fejlesztő értékelés)
- az óvodai szokás és szabályrendszert következetesen alakítsa, amelyben helye van a gyermekei feladatvállalás különböző formáinak

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek örömmel teljesítik vállalt kötelességüket.
- Örülnek a közös munkának, és szívesen végzik.
- Önállóan végzik a naposi munkát.
- Az egyéni megbízatásokat teljesítik.
- Szívesen segítenek a kisebbeknek.
- A környezetükben lévő állatokat, növényeket óvják, gondozzák.
- A szemét és hulladékkezelés szokásukká válik.

10. 8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;

– a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek ismeretszerzésének, tapasztalatszerzésének megtervezése, megszervezése
- A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Változatos tevékenységek közben szerzett tapasztalatokat rendezze, erősítse.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek eljutnak pontos, valóságghú észleléshez, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek.
- Fejlődik a szándékos figyelem.
- Felébred a gyermekekben a valamit megtanulás vágya, kialakul a feladattudata, az önfegyelmezés képessége.
- Megismerkednek az elemi ok-okozati összefüggésekkel.

11. A nevelés tervezése

Az óvoda funkciójának céljaink feladataink megvalósítása érdekében a gyermeki tevékenységek tervezésén kívül a gyermekek szokás és szabályrendszerének alakítását nevelési tervekben rögzítjük. Óvodai nevelésünk cél és feladatrendszere ismeretében ugyanis nélkülözhetetlennek tartjuk a fejlesztés átgondolását, tervezését, időszakonkénti értékelését, a továbblépés feladatainak meghatározását. **A nevelési tervek időintervallumát az óvodák saját maguk határozzák meg, teljesítésük értékelése minden lezárt ciklus végén írásban történik a csoportnaplókban.**

12. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

Óvodai nevelésünk fontos eleme a gyermekek személyiségének minél pontosabb ismerete, fejlődése figyelemmel kísérése és céljaink eléréséhez viszonyított helyzete megállapítása.

Közös álláspontunk alapján a gyermekek fejlődését nagyobb intervallumokban értelmezzük. A személyiségfejlődés folyamatában ebben az életkorban **megengedhető az esetleges részleges elmaradás, az eltérő fejlődési ütem**, az óvodáskor végére kívánjuk eljuttatni a gyermekeket olyan szintre, amely kívánatos további élete számára.

Ennek érdekében:

- a gyermekek megismerését sokrétű információs rendszeren keresztül valósítjuk meg (anamnézis, a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyelések, a gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések, az elért eredmények, szakszolgálati szakvélemény, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai, a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések)
- folyamatosan bővítjük mérési, értékelési kultúránkat, mérőeszközeinket
- pontosan meghatároztuk az óvodáskor végére elérendő optimális szintet
- személyiségnaplót dolgoztunk ki a gyermekek fejlődésének nyomon követésére
- a gyermekek fejlődésének értékelési rendszerét kidolgoztuk

13. A fejlődés várható jellemzőit óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri

észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

– feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

14. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

A település sokszínűsége, tartalmi munkájának gazdagsága lehetővé teszi, hogy az óvodai élet is bővelkedjen saját hagyományokkal, egyedi tartalmú ünnepekkel. E feladatok szabályozása helyi szintű, s az óvodák helyi nevelési programjában részletesen kidolgozott, konkrét tervezése a mindenkor évi munkatervben rögzített.

15. 1. A családokkal való együttműködés

Az együttműködés célja:

Az óvoda és a családok nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, az óvoda és a családi háttér **közös** felelősségérzetének **megerősítése** a gyermekek fejlődésében, annak hangsúlyozásával, hogy nevelési céljaink – összhangban a szülői elvárásokkal - csak akkor teljesülhetnek, ha a szülők is segítik ezt a folyamatot a gyermekek fejlődését támogató, szeretet adó családi neveléssel.

Elősegíteni továbbá, hogy a nyitott óvoda megvalósításával a szülők reális benyomásokat szerezhessenek gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, s arról, hogy avatott kezek óvják-fejlesztik gyermeküket.

Az együttműködés alapelvei

- nyitottság a szülők problémáinak meghallgatásában, megértés, tapintat, és lehetőség szerinti segítségnyújtás, az információk bizalmas kezelése

- az óvodai dolgozók ismerjék és fogadják el az eltérő családi körülményeket
- az óvoda legyen kezdeményező és elfogadó, de tartsa tiszteletben a családi nevelés elsődlegességét
- az óvoda dolgozói nyújtsanak követendő modellt az őszinte érdeklődés, a kölcsönös tisztelet és bizalom kialakítására
- a szülői jogok érvényesülhessenek a nevelés folyamatában, különös tekintettel a nevelési program ismeretére, s érdemi tájékoztatásra a gyermekük fejlődésével kapcsolatban
- a szülő számára szükséges biztosítani minél többféle bekapcsolódási lehetőséget az óvodai életbe
- az együttműködési formák tartalmáról, a benne rejlő „munkamegosztásról” a szülőket érdemben tájékoztatni szükséges

A fenti elvek megvalósítása érdekében:

- az óvodák házirendjükben szabályozták a szülők számára fontos tudnivalókat
- a házirend egy példányát a beiratkozáskor a szülőknek átadjuk
- az együttműködés elveit, formáit helyi nevelési programjukban megfogalmazták, s erről tájékoztatást adnak a szülőknek a helyben elfogadott módon
- az óvodák szülői szervezeteket működtetnek

A szülőkkel történő együttműködés formái változatosak, sokrétűek, magukba foglalják a személyes kapcsolatot, a közös rendezvényeket, a jeles napok megünneplését, a hagyományok ápolását. Az alábbi felsorolás inkább orientáló jellegű, mintsem szabályozó, hiszen az adott szociális közeg esetenként meghatározhatja a különböző együttműködési formák tartalmi hangsúlyait:

	Formája	Célja
Ó v o d	Beiratkozás előtti családlátogatás	A gyermek otthoni körülményeinek megismerése, a gyermekkel történő első találkozás, bizalomépítés a gyermekkel, a családdal.
	Új és érdeklődő szülők nyári fóruma	Ismerkedés az óvodával, a szülők tájékoztatása
	Beiratkozás	Adatfelvétel, ismerkedési lehetőség biztosítása

a i é l e t e l ő t t	Anyás befogadás	Biztonságérzet kialakítása mind a szülő, mind az óvodába érkező gyermek számára. Anamnézis felvétele.
Ó v o d a i é l e t a l t a t	Közös programok (kirándulás, ünnepek, munkadélutánok, játékdélutánok, versengések)	Családok és az óvoda kapcsolatának elmélyítése. Oldott ismerkedés egymással. Betekintés és aktív részvétel biztosítása az óvoda életébe(n).
	Szülői értekezletek (óvodai szintű, csoportszintű)	Tájékoztatás, információcsere, nevelési feladatok és teljesülésük. Operatív feladatok egyeztetése, véleményezés, közös megállapodások megkötése.
	Évközi családlátogatás	Problémás esetekben a személyes, családi környezetben a probléma okainak, lehetséges megoldási módjának segítése.
	Fogadó órák	Szülői/óvónői kezdeményezésre esetek megbeszélése
	Nyílt napok, hetek	A szülők számára betekintés biztosítása a gyermek óvodai életébe
	Szülői elvárások, igény és elégedettségmérés	Felmérés, összehasonlítás, feladatok kijelölése az óvoda számára
	Személyes percek	Azonnali döntést, beavatkozást igénylő esetekről kölcsönös tájékoztatás
	Szülői szervezet működtetése	Az óvodai élet egészét érintő ügyekről tájékoztatás, szülői kompetenciák erősítése.

Ó v . u t á n	Személyes percek	Informális tájékozódás a gyermekek iskolai haladásáról

Óvodáinkban szívesen fogadjuk a szülőket, a szülői együttműködés minden kezdeményezését. Óvodai programunk, nevelési elveink határozott képviselője a biztosíték arra, hogy a családokkal való kapcsolatunk jellege, minősége e szűrőkön keresztül működjön, és építő jellegű legyen mind az óvoda, mind a családok számára.

15. 2. Az óvodák egyéb kapcsolatai

	Kapcsolattartási formák
Általános iskola	• Szakmai tanácskozások, megbeszélések közös témában • óvodai és iskolai tevékenységek kölcsönös látogatása, tapasztalatcsere • játékdélután az iskolában • tanítók meghívása óvodai szülői értekezletekre • iskolalátogatás az iskolába készülő gyermekekkel, részvétel tanórán • tájékoztatás adása a gyermekek fejlődéséről • közös pályázatokban való részvétel • informális kapcsolattartás
Közművelődési intézmények (helyi, szomszédos településen és Salgótarjánban)	• gyermekszínház látogatása • mozi látogatás • könyvtárlátogatás • tájház látogatás
Nevelési tanácsadó	• gyermekek szükség szerinti vizsgálata • folyamatos kapcsolat a logopédussal
Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság	• sajátos nevelési igény megállapítása • módszertani segítség kérése nevelésükhöz

Nógrád Megyei Pedagógiai Intézet	• havi rendszerességgel információs kiadvány fogadása (Óvodai Hírek) • továbbképzési füzet, szakmai szolgáltatás füzet fogadása • tanév előkészítő óvodai tanácskozáson részvétel • ingyenes és térítéses szolgáltatások igénylése szükség szerint • szakmai programokon, továbbképzéseiken való részvétel lehetőség szerint
Egyéb szakmai szolgáltatók	• rendezvényeken, konferenciákon való részvétel lehetőség szerint • információs kiadványok fogadása
Egészségügyi intézmények	• gyermekek rendszeres orvosi vizsgálatának biztosítása (gyermekorvos, védőnő, fogorvos) • meghívás óvodai rendezvényekre
Egyéb kapcsolatok • helyi vállalkozók • egyesületek • egyház • szakmai szervezetek • civil szervezetek • konzorciumi tagok pályázatok esetén	• szponzorálás, • rendezvényekre meghívás • szakmai fórumokon való részvétel

16. Az óvoda dokumentumai

Az óvodákban a kötelező dokumentumok körét a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelete 87-97/A §-ai részletesen szabályozzák

- pedagógiai program
- óvodai csoportnapló
- személyiségnapló, a gyermek fejlettségével kapcsolatos **dokumentáció tartalmazza**
  - a) a gyermek anamnézisé,
  - b) a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
  - c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,

- d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.
- egyéni fejlesztés dokumentumai
- felvételi és mulasztási napló
- Szervezeti és Működési szabályzat és mellékletei
- Házirend
- éves munkaterv
- A munkaterv mellékletei: szülői szervezet éves munkaterve, gyermekvédelmi munkaterv, éves beiskolázási terv

17. A pedagógiai program karbantartása

A pedagógiai program aktualizálása az óvodavezető feladatköre, a tagóvoda-vezetővel való egyeztetést követően.

17. 1. A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai különösen:

- változás következik be az intézmény szervezeti felépítésében
- változás következik be a működés területén
- törvény, rendelet (országos, helyi) módosítás, fenntartói utasítás
- helyi vagy külső vizsgálat, ellenőrzés eredményeként részfejezet módosítás szükséges
- alap és kiegészítő feladatok módosulása (bővülés, szűkítés)

17. 2. A programmódosítást kérhetik: fenntartó, óvodavezető, tagóvoda vezető, nevelőtestület

18. Legitimációs záradék

1. Elfogadta

Mátraszelei Gárdonyi Géza Óvoda (székhely)
nevelőközössége nevében:

[Handwritten signature]

Óvodavezető

Dátum:

2021. augusztus 31.

Mátraszelei Gárdonyi Géza Óvoda
nevelőközössége nevében

[Handwritten signature]

Dátum 2021. szeptember 01.

2. Véleményezte:

Mátraszele, szülői szervezet nevében:

[Handwritten signature]

Dátum:

2021. szeptember 02..

3. Egyetértését nyilvánította

[Handwritten signature]

Fenntartó

Dátum:

2021. szeptember 03..

4. Jóváhagyta:

[Handwritten signature]

Óvodavezető

Dátum:

2021. *x. 20.*

Dátum:

2021. szeptember 04.

A nevelési program a jóváhagyás napjától érvényes.

Az eredeti példány tárolása a Mátraszelei óvodában kerül elhelyezésre.

